

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація

В роботі проаналізовано сутність прибутку підприємства та узагальнено раніше наведені трактування

Ключові слова: *прибуток, фінансовий результат, грошові кошти, ефективність, рентабельність*

Abstract

The paper analyzes the essence of the company's profit and summarizes the above interpretations

Key words: *profit, financial result, cash, efficiency, profitability*

Вступ

Основним джерелом формування капіталу суб'єкта господарювання, забезпечення його фінансової стійкості та платоспроможності, базисом для розробки і обґрунтування управлінських рішень, направлених на підвищення ефективності діяльності підприємства, а також узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності є прибуток.

Значний внесок у розвиток знань із визначенням поняття сутності прибутку зробили такі вчені, як А. Бабо, К. Маркс, Ф. Найт, В.П. Завгородній, Семенов Г.А, О. М. Бандурко та інші.

Разом з тим, актуальним залишається невирішені питання, зокрема структури та класифікації прибутку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Так як прибуток підприємства прийнято вважати однією з найбільших неоднозначних економічних категорій, складність його визначення спричинена різноманітністю інтересів, які він відображає. Дослідивши існуючі підходи вчених до визначення поняття прибутку в економічній літературі, було виявлено, що на даний час в науковій літературі не існує однієї точки зору щодо визначення зазначеної економічної категорії [1]. Однак, слід зазначити, що прибуток є головним джерелом розвитку підприємства. Саме за рахунок прибутку підприємство має змогу вдосконалювати свою матеріально-технічну базу, проводити успішну фінансову та інвестиційну діяльність, розробляти нові типи продукції тощо.

Зокрема, згідно зі статтею 142 Господарського кодексу України, прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань [2].

В Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» прибуток визначається як сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, а збитки – перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати [3].

Також прибуток – найважливіша фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і в кінцевому рахунку свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Одночасно прибуток впливає на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності. Він є не лише джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а і джерелом формування бюджетних ресурсів держави [4].

Різномічне значення прибутку посилюється з переходом економіки держави до ринкових умов господарювання. Підприємства недержавної форми власності, отримавши фінансову самостійність і незалежність, мають право вирішувати, на які цілі і в яких розмірах спрямовувати прибуток, що залишився після сплати податків до бюджету та інших обов'язкових платежів і відрахувань.

Але дане визначення прибутку є далеко не єдиним у науковій літературі. В різних джерелах даний термін має досить різноманітні визначення (табл. 1).

Таблиця 1 - Визначення поняття «оборотні активи»

Автор визначення, літературне джерело	Визначення поняття
П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» [5]	Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.
Мочерний С.В. [6]	Прибуток – це сума коштів, на яку дохід підприємства перевищує витрати
Бандурко О.М. [7]	Прибуток підприємства – це перевищення доходів, від його діяльності над сумою видатків, він являє собою єдину форму його власних нагромаджень
Завгородній В.П. [8]	Прибуток – це економічна категорія, різниця між валовим виторгом (без податку на додану вартість і акцизного збору) та витратами на виробництво і реалізацію продукції
Савицкая Г.В. [9]	Прибуток – це частина чистого доходу, створеного в процесі виробництва та реалізованого в сфері обігу, який безпосередньо отримують підприємства
Р.Р. Антонюк [10]	Прибуток - стійке економічне явище, що проявляється як підтверджена здатність підприємства генерувати позитивний фінансовий результат від здійснення як основної, так і всієї господарської діяльності, що полягає в перевищенні доходу над здійсненими витратами в розмірі достатньому для ефективного подальшого функціонування

Аналізуючи думки авторів різних епох та поколінь можна дійти до того, що прибуток являє собою позитивний результат від діяльності підприємства. Також існують думки про те, що дана економічна категорія – це частина доходу, яка залишається після покриття усіх витрат, і яка використовується в подальшому для виплати дивідендів власникам підприємства. На мою думку, прибуток в першу чергу, повинен використовуватися для розвитку суб'єкта господарювання, бути власним джерелом інвестицій і лише потім розглядатися як дохід власників.

Висновки

В даній роботі наведено економічну сутність прибутку підприємства. Отже, прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань. Проведені дослідження свідчать, що економічно обґрунтована класифікація прибутку підприємства має наукове та методичне значення, оскільки дає можливість сформулювати конкретну систему знань про сутність оборотних активів, облік та аналіз їх руху для ефективного управління ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Духновська Л. М. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління / Духновська Л. М., Павлов В. С. // Науковий вісник 86 2018. - № 17. - С. 100-103. – URL: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/24.pdf.
2. Господарський кодекс України, Відомості Верховної Ради України від 16.01.2019 № 436-IV [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15_2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. Наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.help/law/73/>
4. Старинець О.Г. Особливості формування та розподілу прибутку підприємств зв'язку. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Том 1 № 28. С. 170-173.
5. Про оподаткування прибутку підприємств, Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1995 р. - № 4. – С. 28.
6. Мочерний С.В. Економічний довідник / За ред. Мочерного С.В. – К.: Феміда, 1995. – 368 с.
7. Фінансова діяльність підприємства / Бандурко О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я. – К.: Либідь, 2008. – 310 с.
8. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні / В.П. Завгородній. – К.: А.С.К., 2002. – 420 с.
9. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г.В. Савицкая. – [4-е изд., перераб. и доп.]. – Минск: ООО "Новое издание", 2009. – 688 с.
10. Антонюк Р.Р. Прибутковість сільськогосподарських підприємств: природа категорії / Р.Р. Антонюк // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства – 2012. – № 126. – С. 50–55.

Миронюк Вадим Петрович – студент групи МФКД-20Б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний університет, Вінниця, e-mail: myroniuk.vp@gmail.com

Науковий керівник : Єпіфанова Ірина Юрївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний університет, Вінниця

Myroniuk Vadim Petrovych - Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National University, Vinnytsia, e-mail: myroniuk.vp@gmail.com

Supervisor: Yepifanova Iryna Yu. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Finance and Innovation Management Department, Vinnytsia National University, Vinnytsia